

Заняття 1: Достовірність Біблії. Книги Мойсея

Головні періоди: Короткий виклад усіх 14-ти періодів Біблії.

Біблійний матеріал: Огляд всієї Біблії.

Цілі уроку: Ознайомитись із:

- порядком групування книг Біблії;
- 14-ма історичними періодами біблійної хронології.

Вітаємо!

Вітаємо вас з гарним початком поглибленого вивчення Біблії. Не переймайтесь, якщо наразі вам не зовсім вдається запам'ятати правильну послідовність різних періодів біблійної історії. В процесі того, як ми будемо більше дізнаватись про кожен період, всі події самі розташуються у правильному порядку. Отже, продовжуйте старанно працювати.

Біблії, що видаються католицькою та англіканською церквами, містять в кінці Старого Заповіту ще кілька книг, яких нема в інших Бібліях. Ці додаткові книги, які зазвичай називають апокрифами, охоплюють проміжок часу між останніми пророками старозавітних часів та народженням Ісуса.

У той час як ранні єврейські книги були майже повністю написані староеврейською мовою, книги апокрифів були написані грецькою мовою. Спираючись на давньоєврейські джерела, ці книги користувались широкою популярністю, однак до них ніколи не ставились з такою ж повагою, як до Писання, до якого євреї відносили Тексти, написані Мойсеєм та пророками.

З цієї причини лідери протестантської Реформації (такі люди, як Мартін Лютер та Джон Кальвін) не включали апокрифи у свої переклади Біблії. До наших днів більшість некатолицьких громад продовжують так робити.

З чого починається Біблія

Біблію написали десятки людей, які жили за різних часів, що тривали більше за тисячу п'ятсот років. Можна уявити, що кожний мав свої неповторні способи самовираження. Проте всі вони писали таким чином, немовби дивились на світ одними й тими самими очима. Вони послідовні в зображенні Бога та Його сутності від початку Біблії та до її кінця.

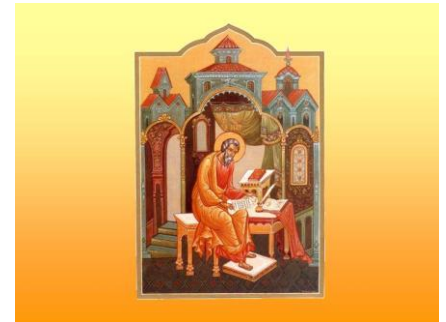
Вони також однаково показують людську природу та однаково розуміють очікування Бога щодо людства. Насправді знадобиться декілька сторінок для перерахування спільного у їх поглядах. У цьому списку будуть їх висловлювання відносно наступних життєво важливих питань:

- Що є правильним та неправильним з точки зору моралі?
- Як відрізнити добро від зла?
- Чим відрізняється світ духовний від світу фізичного?
- Якою є відповідь Бога, коли ми порушуємо Його моральний закон?

- Які обіцянки дав нам Бог і як Він їх виповнив?
- Чи триває життя після смерті?
- Що трапляється з нашим існуванням та нашою особистістю під час смерті?

Богонатхненність Біблії

Оскільки часи, за яких жили автори Біблії, знаходяться на відстані століть один від іншого, є дивовижним, що вони відповідали на ці глибинні запитання настільки узгоджено та були настільки послідовними у своїх відповідях. Проте вони самі **пояснювали** це дуже просто: все, що вони писали, народжувалось **поза ними**, народжувалось Богом. Це Він сказав їм, що вони мають казати. Вони пишуть узгоджено тому, що слова відбивають, які лежать в їх основі.

Природно, що нам хочеться дізнатися, як Бог спілкувався з цими людьми, але ніхто з них не розповів про це у подробицях. Звичайно, ми знаємо, що у цьому спілкуванні відіграв роль Божий Дух, тому що на це неодноразово звертає увагу Біблія. Ми також знаємо, що ці люди під час написання Біблії віддавали себе під владу Бога (Друге послання Петра 1:21). Вони стали інструментами або каналами, за допомогою яких Бог передавав світові істину, або, згідно з поясненнями одного з них, провіщали словами, «вивченими від Духа Святого» (Перше послання до Коринтян 2:12-13). Бог відкривав Свої думки оповісникам, а ті перекладали ці думки у письмена.

Таким чином, хоча Біблія була написана десятками людей, єдиним її автором можна вважати Бога. Ось чому ті, хто слідує Біблії, нерідко називають її Словом Божим. В ній знаходяться Його заповіді, обіцянки, попередження та настановлення, викладені у письмовому вигляді відповідно до своєї неповторної манери людьми, які насправді передали Богу істину. Оскільки Біблія втілює Божі слова на письмі, вона відома також як Писання. Бог говорить, людина записує, і в результаті маємо Писання.

Отже, коли ми говоримо про приналежність того чи іншого висловлювання в Біблії якомусь її конкретному автору, ми завжди маємо пам'ятати, що воно народилось за участю Бога. Саме Він у кінцевому підсумку надав Біблії її форму та сутність. Від усіх інших книг Біблія відрізняється безпосередньою участю Бога у її написанні.

Звичайно, для характеристики участі Бога у написанні Біблії кажуть, що вона *богонатхнена*. Це означає, що Божий Дух зробив можливим появу Біблії і продовжує за її допомогою впливати на нас. Це уявлення ми взяли з твердження в Другому посланні до Тимофія (3:16), де говориться, що все Писання є Богом натхнене.

Для кращого розуміння цієї думки слід звернути увагу на відповідний грецький термін (згадаємо, що спочатку Біблію було записано грецькою та давньоєврейською мовами). Там, де ми кажемо, що Писання є *натхнене Богом*, грецькою мовою це відображено досить широко. Використане грецьке слово може означати або «Бог вдихнув», або «Бог одухотворив».

Тут має місце тонка гра слів. Грецькою мовою один і той самий термін означав як *подих*, так і *дух*. І оскільки для вимовляння слова нам потрібно видихати, цей уривок можна зрозуміти наступним чином: Бог вимовляв слова Писання, *видихаючи* їх. У той самий час, *видихаючи* ці слова, Він сповнював їх Своїм *духом*. Отже, Писання є *натхнене Богом* (оскільки містить Його слова) та *одухотворене Богом* (оскільки містить силу Його Духа).

Цей образ підсилюється тим, що у Біблії подих Бога постає як символ животворної сили. Вперше цей символ з'являється в другій главі Книги Буття, де розповідається, як Бог сотворив людину. Зліпивши людське тіло, Господь «дихання життя вдихнув у ніздрі її, і стала людина живою душею» (Буття 2:7).

В іншому випадку Божий подих повернув життя людям, які давно померли. Цю історію розповів пророк Єзекііль, який одного разу побачив у видінні пустельну долину. По ній були розкидані висушені сонцем людські кістки. Але далі пророк побачив, як над кістками пронісся подих Бога, і вони повернулися до життя. Одна по одній кістки почали з'єднуватися, потім на них з'явилися жили, і, нарешті, живі тіла з плоті підвелись з землі (Книга пророка Єзекіїля 37:1-10).

Подібно до того, як Бог вдихнув життя в людину під час її створення, подібно до того, як Він повторив це у долині з сухими кістками, Божий подих сповнив життєдайною силою слова Писання. Саме про це говорив Ісус, коли промовляв: «... слова, що їх Я говорив вам, то дух і життя» (Євангелія від Іоана 6:63). Звичайно, Він мав на увазі духовне життя. Ось і ми звертаємось до Біблії, щоб жити та зміцнювати свій дух.

Біблія - це сила, що змінює життя

І дійсно, ця сила, що змінює життя, є одним з найбільш безперечних доказів того, що Біблія є незвичайною книгою, що вона від Бога. Один із лідерів протестантської Реформації говорив у зв'язку з цим про «самостверджуючу» природу Писання. Тому, хто сумнівається у божественному походженні Біблії, він пропонував просту вправу, яка позбавить від будь-яких сумнівів. Передусім він радив достатньо ретельно вивчити Біблію, щоб бути обізнаними з її вихідними моральними та духовними принципами. «Послідовно застосовуйте ці принципи у своєму житті протягом приблизно двох років, - казав він. - На той час ваш власний досвід підтвердить достовірність сказаного в Біблії.» Тисячі людей прийняли його пораду та виявили правдивість цих тверджень.

Точність Біблії

Оскільки Біблія від Бога, слід очікувати, що вона правдива під початку та до кінця. Наприклад, в Біблії зображено тисячі історичних подій, і якщо в цих описах багато помилок та невірних тлумачень, у нас є підстави сумніватися щодо решти записаного в Біблії. Нарешті, як ми зможемо довіряти тому, що говориться у Біблії щодо Бога та духовної дійсності, якщо не можемо довіряти подробицям щодо речей, які можуть бути нами перевірені. З цієї причини знаходиться багато бажаючих серед тих, хто відкидає Бога та Біблію, піддавати нападкам точність біблійських розповідей.

Вражає те, що Біблія витримує ці нападки знову і знову, постійно доводячи, що є правдивим та заслуговуючим на довіру записом подій, які відбувалися у давньому світі. Наприклад, на початку XIX століття деякі скептики висміювали думку про те, що Мойсей міг написати перші п'ять книг Біблії. Ці критики стверджували, що мистецтво письма за часів Мойсея було ще невідомим. Проте зараз завдяки археологічним відкриттям ми знаємо, що писемність з'явилася більше ніж за тисячу років до Мойсея.

Були спроби дискредитувати Біблію тим, що в ній нібито розповідається про народи, які ніколи не існували. У XIX столітті критики Біблії наводили як приклад хіттейський народ. Цей народ десятки разів згадується у Писанні під іменем хіт-теяни, але ніяких інших свідоцтв щодо його існування на той час не було. Зараз усе по-іншому: на початку XX століття археологи знайшли вражаючі сліди існування великого царства хетів. Археологічні знахідки повністю підтвердили те, що розповідалось у Біблії про хіттеян.

Подібно до попереднього випадку, інші критики звинувачували Біблію в тому, що подвиги людини на ім'я Саргон є вигадкою. В Біблії Саргон представлений як асирійський цар, який воював з містом Ашдодом і здобув його (Книга пророка Ісаї 20:1). Фахівці з асирійської історії стверджували, що такий цар не існував, його ім'я не згадувалось в жодному з давніх рукописів. Як і у випадку з хетами, історики змінили свою думку, коли в сучасному Іраку археологи знайшли палац Саргона. Під час розкопок на стінах цього палацу знайшли надписи, в яких розповідається про похід Саргона до Ашдоду. Інша археологічна експедиція, що проводила розкопки в самому Ашдоді, знайшла меморіальний камінь, зведений на честь перемоги Саргона. Так ще раз була стверджена правдивість біблійських розповідей.

І по сьогодні знаходять нові підтвердження. Наведені у Біблії свідоцтва отримують нові докази. Так вийшло у 60-х та 70-х роках XX століття у Сирії, де було знайдено місто Ебла. Розквіт цього міста стався за часів Авраама, а розташоване воно було на відстані приблизно 480 кілометрів від того місця, де жив Авраам. Це була столиця могутнього царства, яка підтримувала економічні та політичні зв'язки з усім Середнім Сходом.

Руїни Ебли археологи вперше виявили у 1968 році. Через декілька років вони розкопали царські архіви, де знайшли багато добре збережених документів (всього біля сімнадцяти тисяч), в яких розповідалось про світ за часів Авраама. Це відкриття мало надзвичайно важливе значення, тому що надало можливість з'ясувати спірні подробиці, що стосуються історії Авраама у викладі Книги Буття.

Наприклад, багато вчених дотримувались думки, що за часів Авраама Ханаанська земля являла собою здебільшого незоране пасовисько, і там знаходилося лише декілька міст, які мали певну значимість. Між тим у Біблії розповідається, що коли Авраам та його родина мандрували цією землею, вони проходили одне місто за іншим. Знайдені в Еблі документи виразно свідчать, що в Ханаані дійсно знаходилась велика кількість міст, як про це і згадується в Біблії.

Архіви Ебли підтверджують, що Біблія правильно називає зазначену територію за часів Авраама Ханааном. До того, як було знайдено Еблу, багато

істориків вважали, що ця назва з'явилась набагато пізніше. В Книзі Буття, стверджували вони, місце, де жив Авраам, названо Ханааном помилково та невірно. Проте документи з Ебли свідчать про інше: слово «Ханаан» постійно зустрічається задовго до згадки про Авраама.

Хоча багато документів з Ебли ще не розшифровано, з інших вже видно, що звичаї та культурні традиції за часів Авраама були саме такими, якими їх показано у Біблії. Те, що трапилось у випадку з Еблою, нагадує неодноразово повторювану схему нападок на Біблію. Спочатку, спираючись на загальноприйняті «істини», скептики висловлюють сумніви щодо точності тих чи інших тверджень у Біблії. Згодом, через роки, а іноді і десятиріччя, робляться важливі відкриття, в результаті яких так звані істини, що використовувались для звинувачення Біблії у неточності, стають непереконливими та безпідставними. Відповідно до того, як ми повніше дізнаємось про факти, виявляється, що в дійсності Біблія є точною та достовірною.

Це не означає, що вже є вирішеними всі питання, які стосуються розбіжностей між Біблією та словами фахівців із Середнього Сходу та давнини. Але, якщо бути відвертими, археологія знаходиться у стані свого розвитку. На Середньому Сході залишається багато ще не знайдених пам'яток. Має відбутися багато нових знахідок щодо людей, які жили за біблійських часів, про їх спосіб життя. І ми вже достеменно знаємо, що нові відкриття зовсім не дискредитували Біблію, а, навпаки, підтвердили її правоту. Отже, резонно припустити, що подальші дослідження також підтвердять, що Біблії слід довіряти.

Роздуми: Чи Ви згодні? Обміркуйте та викажіть свою точку зору.

В наше время, когда все опрокинуто, необходимо взглянуть беспристрастными глазами на те истины, которые всему служат основанием и которых отрицание произвело это всеобщее разрушение, грозящее одичалостью человеческому обществу.

В. А. Жуковский (1783-1852)